

Document Examen

GEERT GROOTE COLLEGE AMSTERDAM

Vestiging van de Stichting voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Noord-Holland

Vastgesteld door het bevoegd gezag september 2017

**Documenten bij het eindexamen op het Geert Groote College Amsterdam.
September 2017.**

1. Eindexamenreglement Geert Groote College Amsterdam.	5
Artikel 1 Begrippen.....	5
Artikel 2.....	5
Artikel 3.....	5
Artikel 5. Examendossier en klachten betreffende beoordeling van een schoolexamen	5
Artikel 6.....	6
Artikel 7. Onregelmatigheden	6
Artikel 8. Afwezigheid (geoorloofd/ongeoorloofd) bij examenonderdeel	7
Artikel 9 Bijzondere omstandigheden	7
Artikel 10.....	7
Artikel 11.....	7
Artikel 12.....	7
Artikel 13 Het schoolexamen.....	7
Artikel 14.....	8
Artikel 15.....	8
Artikel 16.....	8
Artikel 17.....	8
Artikel 18 Het centraal examen.....	8
Artikel 19 Vaststelling van het eindcijfer	8
Artikel 20.....	8
Artikel 21.....	8
Artikel 22 Herkansen centraal examen.....	8
Artikel 23 Definitieve uitslag	9
Artikel 24.....	9
Artikel 26. Bewaartermijn voor het schoolexamen en het centraal examen	9
2. Programma van toetsing en afsluiting.	11
1. Begrippenlijst	11
2. Regeling toetsen.....	11

3. Toegestane hulpmiddelen bij het Schoolexamen	12
4. Regeling handelingsdeel.....	12
5. Regeling profielwerkstuk/eindwerkstuk/sectorwerkstuk.....	12
6. Regeling combinatiecijfer.....	12
7. Regeling Rekentoets	12
8. LOB.....	13
10. Regeling bij ziekte c.q. afwezigheid	13
11. Regeling betreffende een aanpassing van het examen	14
12. Slaag- / zakregeling.....	15
Wanneer ben je geslaagd voor je examen havo?.....	15
13. Regeling gezakten.....	16
14. Regeling registratie en rapportage van het Examendossier.....	16
15. Regeling teruggave werkstukken.....	17
16. Regeling inzage examenwerk van het Centraal Examen.....	17
17. Klachtenregeling Schoolexamen	17
18. Onregelmatigheden	18
Klas 11havo pta cohort 2017-2019.....	19
Nederlands	20
Frans	22
Duits.....	23
Engels.....	24
Geschiedenis.....	25
Aardrijkskunde.....	27
Wiskunde A.....	28
Wiskunde B.....	30
Natuurkunde.....	32
Scheikunde	33
Biologie	34
Economie.....	36
Muziek.....	37
TeHaTex.....	39

LO	41
Ckv	42
Maatschappijleer	43
LOB	44
Profielwerkstuk.....	45
Bijlage 1 De hulpmiddelen bij de toetsen havo en vwo.....	46
Bijlage 2 Aanwijzingen bij het SE en CSE	50
Bijlage 3 Belangrijke data in het examenjaar 11 havo en vwo	53
Bijlage 4 Toelichting bij de examendossier-resultaten Magister	54

De documenten liggen ter inzage op de administratie en bij de teamleiders en zijn te vinden op de website.

1. Eindexamenreglement Geert Groote College Amsterdam.

Het bevoegd gezag van het Geert Groote College Amsterdam, overwegende, dat ter uitvoering van het geldende eindexamenbesluit vwo-havo-vmbo-tl een examenreglement moet worden vastgesteld, besluit:
dat met ingang van 1 oktober 2017 het examenreglement voor het GGCA wordt ingesteld met inachtneming van de volgende bepalingen:

Artikel 1 Begrippen

De begripsbepalingen zoals omschreven in artikel 1 van het eindexamenbesluit vwo-havo-vmbo-tl zijn ook voor dit reglement van toepassing.

In dit reglement wordt verder verstaan onder:

"School": het GGCA

"Rector": de rector van het GGCA

"Klachtencommissie schoolexamens" (schoolniveau): een commissie die zich bezighoudt met klachten van leerlingen als er sprake is van een meningsverschil tussen de leerling en de docent over de beoordeling van toetsen uit het examendossier. Samenstelling en werkwijze van deze commissie worden geregeld in het PTA (programma van toetsing en afsluiting) van het GGCA.

"Commissie van beroep": de commissie die zich bezighoudt met het afhandelen van klachten over de besluiten van de rector omtrent onregelmatigheden tijdens schoolexamen en centraal examen. Zie verder artikel 7 en 8.

"Bevoegd gezag": College van bestuur van de stichting Vrije Scholen.

Regelgeving

Artikel 2

1. Het examen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen en voor daartoe in de wet genoemde vakken, uit een centraal examen.
2. De inhoud van het schoolexamen wordt nader geregeld in het PTA (programma van toetsing en afsluiting).

Artikel 3

1. De rector en de examinatoren van een school nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het examen af.
2. De rector benoemt, eventueel per afdeling, één van de personeelsleden van de school tot secretaris van het eindexamen en meldt dit aan het bevoegd gezag.

Artikel 4.

1. De kandidaten kiezen, met inachtneming van de wettelijke bepalingen, in welke vakken zij examen willen afleggen. Beperking hierbij is het aanbod dat door de school wordt gerealiseerd. Elke leerling is verplicht het vak Tehatex te kiezen.
2. De kandidaten kunnen voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat in meer vakken respectievelijk profielen of sectoren examen afleggen dan het wettelijk voorgeschreven aantal.
3. De keuze van vakken en profielen of sectoren moet schriftelijk worden vastgelegd op een door de school vastgesteld tijdstip.

Artikel 5. Examendossier en klachten betreffende beoordeling van een schoolexamen

1. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van resultaten van onderdelen van het examendossier van de kandidaat meetelt, stelt de examinator de kandidaat in kennis binnen 10 werkdagen nadat het werk gemaakt is. In het examendossier wordt het overzicht van deze beoordelingen bijgehouden.

2. Klachten over een beoordeling moeten eerst door de kandidaat met de betrokken examinator worden besproken. Leidt dat niet tot een oplossing dan kan de kandidaat binnen een in het PTA vastgestelde termijn de klacht indienen bij de teamleider en als dat ook niet tot een oplossing leidt kan de kandidaat een schriftelijke klacht indienen bij de klachtencommissie schoolexamens. (zie ook art. 6 van het PTA).

Artikel 6

De klachtencommissie schoolexamens heeft de bevoegdheid een beslissing van individuele examinatoren te herzien. De uitspraak van de klachtencommissie is voor alle betrokkenen bindend. Er is geen beroep mogelijk. Samenstelling en werkwijze worden geregeld in het PTA.

Artikel 7. Onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de rector maatregelen nemen.
2. De maatregelen bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1,0 voor een onderdeel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer delen van het schoolexamen of zittingen van het centraal examen,
  - c. het ongeldig verklaren van één of meer onderdelen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - d. het opschorten van de uitslag van het examen en het uitreiken van een diploma en een cijferlijst tot na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
3. De rector deelt zijn beslissing ingevolge lid 2. mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De directeur stelt de kandidaat, indien deze dit wenst, in de gelegenheid zich te laten horen. De kandidaat kan zich laten bijstaan door een door hem aan te wijzen meerderjarige. In de schriftelijke mededeling aan de kandidaat wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de rector schriftelijk in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep examenzaken. Dat moet gebeuren binnen vijf werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken of zoveel eerder als nodig is voor de voortgang van het examen van de betrokken kandidaat, tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken.

De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de rector van de school en aan de inspectie.
5. Van de commissie van beroep mogen de rector van de betrokken school en de secretaris(sen) van het eindexamen geen deel uitmaken. De commissie van beroep bestaat uit drie personen: Het bevoegd gezag, een docent van de school en een docent of lid van de schoolleiding van een niet klachten betrokken vrije school.

Het postadres van de commissie is:
Commissie van Beroep Examenzaken
Postbus 77779
1070 LJ Amsterdam

Artikel 8. Afwezigheid (geoorloofd/ongeorloofd) bij examenonderdeel

1. Indien een kandidaat zonder een geldige reden afwezig is bij een van tevoren aangekondigde schriftelijke of mondelinge toets dan wel zich onttrekt aan een onderdeel van het eindexamen neemt de rector maatregelen zoals omschreven in artikel 7 lid 2 van dit reglement.
2. Met betrekking tot maatregelen die een leerling krijgt opgelegd door de rector kan de leerling in beroep gaan bij de commissie van beroep met inachtneming van het gestelde in het vierde lid van artikel 7 van dit reglement.
3. In het PTA kunnen aanvullende bepalingen worden opgenomen met betrekking tot de wijze waarop en de termijn waarbinnen verzuim verantwoord moet worden. Tevens kunnen daarin regelingen worden opgenomen voor het inhalen van rechtmatig gemiste onderdelen van het schoolexamen.

Artikel 9 Bijzondere omstandigheden

Regelingen voor leerlingen met een lichamelijke of geestelijke beperking worden in het PTA vastgelegd. Dit geldt ook voor regelingen voor leerlingen die met inbegrip van het jaar waarin de kandidaat examen doet 6 jaar of korter Nederlands onderwijs hebben genoten en voor wie Nederlands niet de moedertaal is.

Artikel 10

In uitzonderlijke gevallen, dit ter beoordeling van de rector, is het mogelijk dat het bevoegd gezag, de inspectie gehoord hebbende, een kandidaat toestaat het centraal examen gespreid over twee jaar af te leggen.

Artikel 11

In het PTA zijn de vrijstellingen geregeld.

Artikel 12

1. Een kandidaat die tweemaal in het laatste leerjaar van een afdeling heeft gezeten, kan niet voor een derde keer tot het laatste leerjaar van die afdeling worden toegelaten.
2. De rector kan het bevoegd gezag in uitzonderlijke gevallen verzoeken van het gestelde in het eerste lid af te wijken.

Artikel 13 Het schoolexamen

1. De rector van de school stelt namens het bevoegd gezag jaarlijks vóór 1 oktober het programma van toetsing en afsluiting (PTA) vast. In het PTA wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de herkansingsregeling van het schoolexamen, evenals de regels voor de wijze waarop de beoordeling voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
2. Het examenreglement en het PTA worden door de rector vóór 1 oktober aan de inspectie en het bevoegd gezag toegezonden en aan de kandidaten uitgereikt.

Artikel 14

Het cijfer van het schoolexamen voor een vak dat tevens centraal wordt geëxamineerd, wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers van 1 tot en met 10 en de daartussen liggende cijfers op 1 decimaal.

Artikel 15

Uiterlijk 5 schooldagen voor de aanvang van het centraal examen deelt de rector de kandidaat schriftelijk mee welke eindcijfers en beoordelingen er behaald zijn voor het schoolexamen.

Artikel 16

Het schoolexamen wordt tenminste twee weken vóór de aanvang van het centraal schriftelijk examen afgesloten.

Artikel 17

Aan de kandidaat kan pas een diploma en een cijferlijst worden uitgereikt als aan alle eisen van het schoolexamen is voldaan. Voor nadere regeling wordt hier verwezen naar het PTA.

Artikel 18 Het centraal examen

1. Het centraal examen wordt afgenomen conform het gestelde in het besluit eindexamen vwo-havo-vmbo-tl
2. Voor de aanvang van het centraal examen ontvangen zij die toezicht houden bij het centraal examen richtlijnen waarin alle informatie staat, die nodig is om een verantwoord toezicht bij het centraal examen te waarborgen.
3. De toezichthouders bij het centraal examen zorgen ervoor, dat de zitting of het deel van de zitting waarbij zij toezicht moeten houden volgens de verstrekte richtlijnen verloopt.
4. Uiterlijk één week voor de aanvang van het centraal examen ontvangen de kandidaten richtlijnen waarin alle informatie staat met betrekking tot de gang van zaken tijdens het centraal examen evenals welke hulpmiddelen bij het centraal examen bij de verschillende vakken zijn toegestaan. Elke kandidaat is verplicht zich aan deze richtlijnen te houden.

Artikel 19 Vaststelling van het eindcijfer

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het examen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. Het eindcijfer voor een vak wordt bepaald op de wijze zoals in het examenbesluit is voorgeschreven dan wel volgens nadere bepalingen op grond van hetgeen is vastgesteld in het PTA.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

Artikel 20

De rector en de secretaris(-sen) van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in het eindexamenbesluit vwo-havo-vmbo-tl

Artikel 21

De regeling met betrekking tot slagen en zakken ligt vast in het eindexamenbesluit vwo-havo-vmbo-tl en is opgenomen in het PTA.

Artikel 22 Herkansen centraal examen

1. Zodra de uitslag is vastgesteld, deelt de door de rector aangewezen schoolfunctionaris deze samen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede.

- Tevens wordt de kandidaat gewezen op de mogelijkheid van herkansing met inachtneming van het eindexamenbesluit vwo-havo-vmbo-tl
2. De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur vóór een door de school te bepalen dag en tijdstip.
  3. Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige.
  4. Indien een kandidaat niet vóór de in lid 2 genoemde dag en tijdstip zijn/haar verzoek tot herkansing heeft ingeleverd bij de rector, wordt de uitslag die op de cijferlijst staat vermeld, definitief.
  5. De herkansingsregeling houdt het recht in om in één vak opnieuw centraal schriftelijk examen te doen. Het centraal praktisch examen beeldende vakken kan niet herkanst worden.
  6. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met inachtneming van de desbetreffende artikelen van voornoemd besluit.

Artikel 23 Definitieve uitslag

1. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een cijferlijst uit, waarop afhankelijk van het soort examen wat is afgelegd, zijn vermeld:
  - de vakken van het profiel of de sector
  - de cijfers voor het schoolexamen
  - de cijfers voor het centraal examen
  - het combinatiecijfer (voor de afdelingen HAVO en VWO)
  - het cijfer van de rekentoets
  - het vak/de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk (alleen vwo/havo) of sectorwerkstuk (alleen vmbo- T)
  - de beoordeling van de vakken LO (alleen vwo/havo) en voor MA en LO (alleen vmbo-tl)
  - de eindcijfers voor de examenvakken evenals de uitslag van het examen
  - een testimonium waarop de door de kandidaat met voldoende resultaat afgewikkelde periodes in het voorlaatste en laatste schooljaar vermeld staan met hun beoordeling
2. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit. Duplicaten van diploma's worden niet verstrekt.
3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste samen een eindexamen vormen, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
4. De rector en de secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

Artikel 24

De rector reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat en die voor één of meer vakken van zijn laatst afgelegde eindexamen een eindcijfer van 6 of meer heeft behaald een cijferlijst uit.

Artikel 25.

In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de rector.

Artikel 26. Bewaartermijn voor het schoolexamen en het centraal examen

Van de onderdelen van het schoolexamen die op schriftelijke wijze plaats vinden en van het centraal examen moeten gedurende tenminste zes maanden op de school worden bewaard:

de opgaven, het werk van de kandidaten, de beoordelingsnormen en de voor elk werk toegekende cijfers of beoordelingen.
In het PTA wordt de teruggave van werkstukken geregeld. Al het overige werk van de kandidaten wordt na zes maanden vernietigd.

Amsterdam, september 2017

bestuurder

2. Programma van toetsing en afsluiting.

1. Begrippenlijst

In het programma van toetsing en afsluiting (PTA) wordt verstaan onder:

"De school": het Geert Goote College Amsterdam

"De examencommissie": de commissie die verantwoordelijk is voor de organisatie van het examen. De commissie bestaat uit de voorzitter (rector), de eindexamensecretaris, en de teamleider.

"De rapportvergadering/ voortgangsvergadering": de vergadering van docenten die beschouwt en besluit over de voortgang van een leerling

"Toets": een onderdeel van het schoolexamen dat medebepalend is voor het eindcijfer van het schoolexamen

"Handelingsdeel": een onderdeel van het schoolexamen dat met de beoordeling voldoende of goed afgesloten moet worden

"Praktische opdracht": een onderdeel van het schoolexamen, waarbij ook vaardigheden worden getoetst, die medebepalend zijn voor het eindcijfer schoolexamen

"Het sectorwerkstuk": in het Vmbo-tl een werkstuk en een presentatie daarover, waarin op geïntegreerde wijze kennis, vaardigheden en inzicht aan de orde komen die van betekenis zijn in de betreffende sector.

"Het eindwerkstuk": het eindwerkstuk is een afsluitend werkstuk van het Vrijeschoolonderwijs waarin de leerling iets van het geleerde en van zich zelf laat zien. Het eindwerkstuk is een geïntegreerd onderdeel van het profielwerkstuk

"Het profielwerkstuk": in het HAVO en VWO een werkstuk en een presentatie daarover, waarin op geïntegreerde wijze kennis, vaardigheden en inzicht aan de orde komen die van betekenis zijn in de vakken waarin CSE gedaan wordt

"Het schoolexamen": het geheel van onderdelen van het schoolexamen

"Het Examendossier": het overzicht van resultaten en beoordelingen van alle onderdelen van het schoolexamen.

2. Regeling toetsen

We onderscheiden twee soorten toetsen:

a. **Toetsen met open/gesloten vragen, schriftelijk of mondeling.**

1. Op school zijn er voor de verschillende afdelingen een aantal geconcentreerde schoolexamenperiodes en één periode voor de herkansingen.
2. De wegingsfactor van de toets staat vermeld in het examenprogramma per vak.
3. De sectie is verantwoordelijk voor de opgaven van de toetsen uit het examendossier. Dit betekent dat tenminste twee docenten uit een sectie gezamenlijk de toets en de normering maken. Bij de opgaven van een toets staat de puntentoekening per onderdeel aangegeven. Herkansingen zijn altijd nieuwe toetsen.
4. De docent bepaalt het cijfer van de toets.

b. **Praktische opdrachten en praktijktoetsen.**

1. De praktische opdrachten en praktijktoetsen worden door de secties vastgesteld.
2. De docent bepaalt het cijfer voor de praktische opdracht of de praktijktoets volgens vooraf door de sectie vastgestelde beoordelingscriteria die bekend zijn bij de leerlingen.

3. Toegestane hulpmiddelen bij het Schoolexamen

In dit PTA is een volledig en officieel overzicht opgenomen van de toegestane hulpmiddelen bij het Centraal Examen 2018.

Bij de diverse onderdelen uit het schoolexamen beslist de sectie welke hulpmiddelen zijn toegestaan.

Indien een leerling gerechtigd is gebruik te maken van bijzondere hulpmiddelen bij een SE of CE, zoals een laptop of een spraakbestand, worden die door de school aangeleverd.

4. Regeling handelingsdeel

Een onderdeel van het examendossier van sommige vakken kan bestaan uit een of meer handelingsde(e)l(en). Een handelingsdeel levert geen cijfer op. Een leerling moet de handelingsdelen van het vak naar behoren afgerond hebben. Een leerling krijgt een beoordeling 'voldoende' of 'goed'.

Een leerling wordt pas toegelaten tot het centraal examen indien alle onderdelen van het handelingsdeel naar behoren zijn afgerond, dit ter beoordeling van de docent.

5. Regeling profielwerkstuk/eindwerkstuk/sectorwerkstuk

1. Het profielwerkstuk in de afdeling HAVO en VWO wordt in het voorlaatste schooljaar afgerond. Het sectorwerkstuk voor de afdeling VMBO-TL wordt in het examenjaar afgerond.
2. Het profielwerkstuk en het sectorwerkstuk kan worden herkanst.
3. Het profielwerkstuk, het sectorwerkstuk en het eindwerkstuk worden nader geregeld in een regeling.

6. Regeling combinatiecijfer

1. Bij de uitslagbepaling voor HAVO en VWO worden de eindcijfers van maatschappijleer en het profielwerkstuk, aangemerkt als het eindcijfer van één vak.
2. Het eindcijfer maatschappijleer ligt vast aan het einde van de 10e klas. Het cijfer voor het profielwerkstuk ligt vast na het elfde leerjaar.

7. Regeling Rekentoets

Met ingang van het schooljaar 2016-2017 maakt rekenen voor vwo-examenkandidaten onderdeel uit van de kernvakkenregeling.

Voor de havo en het vmbo-tl geldt in examenjaar 2018 dat iedere leerling de rekentoets moet hebben gemaakt. Het cijfer weegt niet mee in de uitslagbepaling maar komt wel op de cijferlijst. Het kan zijn dat de rekentoets in examenjaar 2019 ook voor de havo en het vmbo-tl onderdeel gaat uitmaken van de kernvakkenregel. Dit is afhankelijk van een politiek besluit. Meer regels staan in de slaag- zakregeling art. 12 van het reglement.

Rekenen neemt een aparte plaats in het examendossier in. Als 'vak' staat het in de lijst van schoolexamens terwijl het om een 'vaardigheid' gaat die op school met een landelijk examen wordt afgesloten. De leerling mag maximaal vier maal deelnemen aan de rekentoets. het hoogst behaalde resultaat telt.

Er zijn tijdens het jaar drie afnameperiodes waarin de toets kan worden gemaakt. Deze periodes zijn landelijk geregeld.

- Leerlingen van de havo en het vwo maken de toets op referentieniveau 3F
- Leerlingen van het vmbo-tl maken de rekentoets op referentieniveau 2F
- Voor leerlingen met dyscalculie of ernstige rekenproblemen bestaat de mogelijkheid om een aangepaster rekentoets te maken, 2ER voor het vmbo-tl en 3ER voor havo, vwo.

7.1 Hierna puntsgewijs een beschrijving van de bijzondere gang van zaken.

1. De leerling heeft recht op vier pogingen om de rekentoets af te leggen. We bieden twee mogelijkheden aan in de voorexamenklas en twee in de examenklas. De momenten hiervoor zijn terug te vinden in de planner in het PTA.
2. Binnen de voorgeschreven periode is er geen inhaal- of herkansmogelijkheid.
3. In de examenklas is er een extra afnameperiode voor leerlingen die een afname van de toets hebben gemist en nog niet aan de exameneisen hebben voldaan. Dit moment is na het laatste examen van het CSE.
4. Tijdens de afname van de rekentoets zijn de examenregels voor de afname van het examen als in bijlage 2 van toepassing.

8. LOB

Iedere leerling volgt het programma 'loopbaanoriëntatie en -begeleiding'. Het LOB programma wordt aangestuurd door het decanaat en verzorgd in samenwerking met de klassenmentor.

9. Herkansingsregeling.

1. Een leerling mag over het geheel van alle vakken zes SE's of PO's of praktijktoetsen herkansen (drie op het einde van het voorexamenjaar en drie in het examenjaar). De herkansingen betreffen onderdelen uit het betreffende leerjaar. Er geldt een maximum van één SE of PO per vak per jaar.
2. De herkansingen in de beide leerjaren zijn in een aparte periode geconcentreerd.
3. Voor alle leerjaren geldt, dat een SE of PO slechts eenmaal herkanst mag worden.
4. Voor maatschappijleer is er een herkansingsmogelijkheid aan het einde van het leerjaar waarin dat vak afgerond wordt
5. Als er sprake is van diverse voortgangstoetsen die samen één SE vormen geldt de volgende aangepaste regeling: Voortgangstoetsen (als zodanig in het PTA opgenomen) kunnen onaangekondigd, binnen de afgesproken lessen, worden afgenomen. Er geldt voor deze toetsen geen herkansingsregeling en geen inhaalbaarheid. Het betreffende SE-cijfer wordt vastgesteld door het gemiddelde cijfer te bepalen van de cijfers van de deelttoetsen.
6. Het hoogst behaalde cijfer behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde SE of PO geldt als definitief cijfer voor het betreffende SE of PO.

10. Regeling bij ziekte c.q. afwezigheid

Bij ziekte tijdens een toets uit het examendossier geldt:

1. De afwezigheid van een leerling wegens ziekte moet door een ouder bij de school voorafgaand aan de toets telefonisch gemeld worden bij de verzuimcoördinator (conform het verzuimprotocol)
2. Indien afwezigheid van een leerling tijdens een toets niet naar behoren is gemeld, dit ter beoordeling van de teamleider, wordt het cijfer 1,0 voor de betreffende toets genoteerd. De teamleider meldt dit aan de rector, die het vergrijp als een onregelmatigheid aanmerkt, in de zin van Art. 7 van het examenreglement
3. Een leerling die de opgaven van het betreffende examen heeft ontvangen, wordt geacht aan de zitting deel te nemen. Deelname betekent dat het eenmaal gemaakte werk automatisch geldig is.

Indien de afwezigheidsmelding is geaccepteerd, geldt:

4. Een gemiste toets moet ingehaald worden tijdens de volgende geconcentreerde periode (SE-periode, herkansingsperiode), tenzij de teamleider anders beslist. Een ingehaalde toets kan niet herkanst worden.
5. Ziekte in de herkansingsperiode in de examenklas kan betekenen dat inhalen of herkansen niet meer mogelijk is voorafgaand aan het eerste tijdvak van het centraal schriftelijk examen.
6. Een afspraak voor een mondeling geldt als een SE-datum en bij afwezigheid geldt dezelfde procedure als vermeld onder 10.1
7. Deadlines voor inleveren van stof (zoals boekverslagen) die wordt geëxamineerd tijdens een mondeling SE gelden ook als officiële toets-momenten.

11. Regeling betreffende een aanpassing van het examen

1. De rector kan toestaan dat een leerling met een lichamelijke of geestelijke beperking het examen geheel of gedeeltelijk op een wijze aflegt die is aangepast aan de mogelijkheden van de leerling. In dat geval bepaalt de rector de wijze waarop het examen wordt afgelegd. Hij doet hiervan mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van genoemde aanpassing:
  - a. er is een deskundigenverklaring in het bezit van de school, die is opgesteld door een ter zake deskundig externe psycholoog of orthopedagoog
  - b. betreffende leerling krijgt verlenging van de duur van een examen of de rekentoets. De duur van de verlenging bedraagt maximaal 25% van de duur van de toets, met een maximum van 30 minuten.
  - c. Een andere aanpassing kan slechts worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen vermeld in die deskundigenverklaring. De leerling vraagt aan, de rector beslist.
3. Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit reglement, ten aanzien van een leerling die met inbegrip van het schooljaar waarin hij het eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
  - a. het vak Nederlandse taal en literatuur
  - b. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
  - c. Deze leerlingen krijgen een verlenging van de examenduur bij alle vakken, zoals boven omschreven en mogen een verklarend woordenboek gebruiken dat vertaalt van Nederlands naar de moedertaal.
- 4., De rector meldt de aanpassingen in de wijze van afnemen van het examen bij de inspectie.

12. Slaag- / zakregeling

Wanneer ben je geslaagd voor je examen havo?

Je bent geslaagd als:

- 1) Je de rekentoets hebt gemaakt. Het cijfer weegt niet mee in de uitslagbepaling.
- 2) Het gemiddelde van al je centraal examencijfers 5,5 of hoger is (tel al je centraal examencijfers bij elkaar op en deel dit door het aantal centrale examens die je hebt gedaan. Een extra vak telt hierbij niet mee). Met een gemiddelde van 5,49 of lager ben je gezakt.
- 3) De vakken ckv en lichamelijke opvoeding 'voldoende' of 'goed' zijn.
- 4) Bij je eindcijfers in het rijtje Nederlands, Engels en wiskunde ten hoogste één 5 voorkomt (dus één 5 en verder 6 of hoger of alle drie 6 of hoger). Dit is de zogenaamde kernvakkenregel.
- 5) Je eindcijfers ook aan de volgende eisen voldoen:
  - Al je eindcijfers zijn 6 of hoger, of
  - Je hebt één 5 en al je andere eindcijfers zijn 6 of hoger, of
  - Je hebt één 4 en al je andere eindcijfers zijn 6 of hoger én het gemiddelde van al je eindcijfers is ten minste 6,0 of
  - Je hebt twee 5-en of één 5 en één 4 en al je andere eindcijfers zijn ten minste 6 en hoger én het gemiddelde van al je eindcijfers is ten minste 6,0.
  - Geen eindcijfer is 3 of lager.

Let op: om te slagen moet je dus aan alle vijf de eisen voldoen! Als je aan één van de eisen niet voldoet, ben je gezakt.

Hoe wordt je eindcijfer berekend?

Het eindcijfer van een vak is het gemiddelde van het schoolexamencijfer (SE) en het centraal examencijfer (CE), afgerond op een geheel cijfer. Als het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, wordt het eindcijfer naar beneden afgerond. Een 5,49 wordt dus een 5. Als het eerste cijfer achter de komma een 5 of hoger is, wordt het eindcijfer naar boven afgerond. Een 5,50 wordt dus een 6. Als er voor een vak geen centraal examen is, dan is het cijfer van het schoolexamen ook het eindcijfer.

Wanneer telt wiskunde mee voor de kernvakkenregel?

In het rijtje vakken voor de kernvakkenregel staat wiskunde genoemd. Dit kan zijn: wiskunde A, wiskunde B.

Wie op havo het profiel C&M doet, hoeft geen wiskunde in zijn pakket te hebben. Dan geldt de kernvakkenregel dus alleen voor Nederlands en Engels. Maar hoe zit het dan als je tóch wiskunde A of wiskunde B doet in je C&M-profiel? Dan telt wiskunde gewoon mee voor

de kernvakkenregel. Tenzij het een extra vak is; dan geldt de standaardregel dat het extra vak niet meetelt voor de uitslag als je door het niet meetellen kunt slagen.

Het combinatiecijfer, Wat is dat?

Het combinatiecijfer is het gemiddelde van een aantal 'kleine' vakken. Het is een van de cijfers bij de vijfde uitslagregel. Voorbeelden zijn maatschappijleer en het profielwerkstuk. Deze vakken hebben alleen een schoolexamen en geen centraal examen. Het combinatiecijfer weegt niet mee bij de berekening van het gemiddelde van de centraal examencijfers (dat ten minste een 5,5 moet zijn).

Het combinatiecijfer telt wel bij de vijfde uitslagregel wat betekent dat een hoog cijfer compensatie oplevert voor een vijf of vier bij een van de andere vakken.

Het combinatiecijfer mag geen 3 zijn. Ook de afzonderlijke onderdelen van het combinatiecijfer mogen geen 3 bevatten.

Doe je examen in een extra vak?

Je kunt niet zakken op een onvoldoende voor een extra vak. Ook na je examens kan je een extra vak nog laten vallen.

Cum laude

Voor havo moet het gemiddelde van de grote vakken in het gemeenschappelijk deel, het profieldeel en het hoogste cijfer in het vrije deel minimaal 8,0 zijn. Geen eindcijfer mag lager zijn dan een 6. Voor deze bepaling worden eventuele extra vakken buiten beschouwing gelaten. Een 5 voor een extra vak vormt geen probleem voor cum laude. Het combinatiecijfer mag niet lager zijn dan 6, maar de samenstellende onderdelen mogen wel lager zijn dan 6

13. Regeling gezakten

Voor een leerling die definitief is afgewezen en terugkeert gelden de volgende bepalingen:

1. De leerling doet de jaarstof opnieuw.
2. De leerling heeft per vak het recht om slechts één voldoende cijfer van het examendossier te laten staan, mits het examenprogramma niet gewijzigd is.
3. De leerling doet het centraal examen integraal opnieuw. De rekentoets is onderdeel van dit examen.
4. Bij voortijdig terugtrekken van het examen, kunnen in bijzondere gevallen voldoende SE resultaten blijven staan en meegenomen worden naar het jaar erop. Dit naar beoordeling van de rector en teamleider.

14. Regeling registratie en rapportage van het Examendossier

1. Resultaten betreffende het examendossier worden bekend gemaakt na de schoolexamenperiode en worden geregistreerd door de vakdocenten. Leerlingen en ouders kunnen onafhankelijk van elkaar in het schooladministratie programma Magister de behaalde examendossier-resultaten raadplegen. Reclameren over de registratie van de cijfers door leerlingen vindt plaats bij de vakdocent en geschiedt binnen 10 werkdagen na de toekenning van het behaalde cijfer. De vakdocent beheert zelf de resultaten, of geeft wijzigingen door aan de administratie.

2. Bij de exameninstructie voor het CE in mei krijgt de leerling de examendossier-resultaten op papier uitgereikt. Als deze correct zijn, ondertekent de leerling de brief en levert deze in. Hiermee wordt het examendossier afgerond en wordt de leerling toegelaten tot het Centraal Examen.
Ondertekening is verplicht. Het moment waarop dit plaatsvindt, wordt minstens twee weken van tevoren door de teamleider gecommuniceerd.
3. Schriftelijk examenwerk wordt gedurende 6 maanden op school bewaard door de administratie.

15. Regeling teruggave werkstukken

De teruggave van werkstukken, die onderdeel uitmaken van het schoolexamen, wordt geregeld door de betreffende sectie.

16. Regeling inzage examenwerk van het Centraal Examen

Een leerling heeft het recht na de bepaling van de uitslag het examenwerk in te zien onder de volgende voorwaarden:

- a. de leerling dient een verzoek ter inzage van het examenwerk in bij de vakdocent. De vakdocent maakt als tussenpersoon een afspraak met de secretaris van het eindexamen.
- b. de secretaris haalt het werk op en onder zijn toezicht wordt het werk door leerling en vakdocent samen bekeken. Het werk mag niet gekopieerd of gefotografeerd worden. Het is niet toegestaan aantekeningen op het werk te maken.
- c. de duur van deze inzage wordt vooraf door de secretaris vastgesteld.

De school is niet bevoegd om wijzigingen aan te brengen in eenmaal vastgestelde scores van het Centraal Examen. Nadat de (externe) tweede corrector akkoord is gegaan met het oordeel van de (school)examinator ligt de score van een Centraal Examen vast. Met een klacht kan men zich wenden tot de inspectie voor het voortgezet onderwijs.

Het gemaakte CE-werk wordt na de uitslagbepaling nog zes maanden bewaard door de school.

17. Klachtenregeling Schoolexamen

1. In het geval dat een leerling van mening is ernstige hinder ondervonden te hebben, of anderszins praktische bezwaren tijdens een examen als gevolg van bijvoorbeeld geluidsoverlast, dan meldt hij dit **onmiddellijk** tijdens en na het schoolexamen bij de surveillant die dit vervolgens meldt bij de examensecretaris of diens plaatsvervanger. De examensecretaris overlegt met de rector. De rector neemt een beslissing ten aanzien van het praktische bezwaar.
Tegen de uitspraak van de rector is geen beroep mogelijk.
2. De *klachtencommissie schoolexamen* buigt zich over klachten betreffende de beoordeling van toetsen uit het examendossier, of anderszins inhoudelijke bezwaren.. Wanneer een leerling een klacht heeft over de beoordeling van een toets bespreekt hij dit binnen vijf werkdagen na teruggave van het werk met zijn vakdocent. Wanneer dit overleg niet tot een oplossing leidt, legt de leerling de klacht desgewenst voor aan de teamleider. De laatste handelt de klacht met de vakdocent af.
Wanneer de klacht naar het oordeel van de leerling of zijn ouders niet naar genoegen is afgehandeld, legt hij de klacht schriftelijk voor aan de klachtencommissie schoolexamen. Dit dient plaats te vinden binnen 5 dagen na de uitspraak van de

teamleider. De leerling geeft hierbij uitdrukkelijk aan of hij wel of niet gehoord wil worden door de klachtencommissie.

De klachtencommissie schoolexamen bestaat uit:

- De voorzitter van de examencommissie schoolexamen: de rector
- De teamleider
- De sectievoorzitter van het vak waarover de klacht gaat. Voor het geval de sectievoorzitter de docent is die het werk moet beoordelen wordt deze vervangen door een sectielid of een lid van een sectie van een verwant vak.

De klachtencommissie handelt de klacht schriftelijk af na de betrokkenen desgewenst te hebben gehoord. De termijn voor de afhandeling is uiterlijk drie weken. De uitspraak van de klachtencommissie is bindend.

18. Onregelmatigheden

Met betrekking tot onregelmatigheden verwijzen wij naar het Examenreglement GGCA

19. Wijzigingen

In een uitzonderlijk geval kan de rector, de landelijke wet- en regelgeving in acht nemende, afwijken van de procedures zoals beschreven in dit PTA.

Klas 11havo pta cohort 2017-2019

Nederlands

Nederlands HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit de domeinen

A: Leesvaardigheden (1: analyseren en interpreteren; 2: beoordelen; 3: samenvatten)

B: Mondelinge taalvaardigheden (1: informatie verwerken; 2: presenteren; 3: reageren)

C: Schrijfvaardigheden (1: informatie verwerken; 2: presenteren; 3: reviseren)

D: Argumentatieve vaardigheden (1: analyseren; 2: beoordelen; 3: toepassen)

E: Literatuur (1.literaire ontwikkeling; 2: literaire begrippen; 3: achtergronden van gelezen literatuur)

Het schoolexamen (SE) wordt opgebouwd in twee jaar. Het SE-cijfer wordt voor 10 % bepaald door het gemiddelde cijfer van de vaklestoetsen t1 tot en met t8, alsmede t10 tot en met t12 in het schooljaar 2017-2018. Daarnaast wordt nog eens 10 % van het SE-cijfer vastgesteld door het gemiddelde van het themawerkstuk t9 en de periodelestoets t13 in het schooljaar 2017-2018.

Van het SE-cijfer wordt de resterende 80% opgebouwd in het schooljaar 2018-2019. Er zijn geen overige (deel)cijfers, handelingsdelen of toetsen in de schooljaren 2017-2019 dan hieronder vermeld, die van invloed zijn op het SE-cijfer.

Inhalen en herkansen kan alleen op vastgestelde tijdstippen. In bijzondere gevallen beslist de examencommissie.

leerjaar	trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1	t1	nee	Domeinen A, C: Spellen en grammatica	week 40	30	schriftelijk	zie T1	ja*
4h	1	t2	nee	Domeinen A, C, D, E: Verwerking boek 1	week 42	45	schriftelijk	zie T1	nee
4h	1	t3	nee	Domeinen A, C, D: Argumentatietheorie	week 46, volgens rooster	100	schriftelijk	zie T1	ja
4h	2	t4	nee	Domeinen A, C: Formuleren en grammatica	week 48	30	schriftelijk	zie T1	ja*
4h	2	herkansing t1 of t4	nee	* Herkansing van maximaal één van de toetsen t1 of t4	binnen een maand na t4	30	schriftelijk	n.v.t.	nee
4h	2	t5	nee	Domeinen A,C,D: Leesvaardigheidstoets 1	week 51	45	schriftelijk	zie T1	ja
4h	2	t6	nee	Domeinen A, C, D, E: Verwerking boek 2 en 3	week 2	45	schriftelijk	zie T1	nee
4h	2	t7-1	ja	Domeinen A, C, D: Documenteren en schrijven van informatief betoog	week 3, volgens rooster	180	Schriftelijk op de computer	n.v.t zie t7	nee
4h	3	t7-2	nee	Domeinen C, D: Herschrijven gedocumenteerd informatief betoog	binnen een maand na t7-1	45	Schriftelijk op de computer	n.v.t zie t7	nee
4h	3	t7	nee	Herschreven gedocumenteerd informatief betoog	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	zie T1	nee
4h	3	t8	nee	Domeinen A, C, D, E: Verwerking boek 4	week 10	45	schriftelijk	zie T1	nee
4h	4	t9	nee	Domeinen A, C, D, E: Themawerkstuk	week 14	6 uur	schriftelijk	Zie T2	nee
4h	4	t10	nee	Domeinen A, C, D, E: Poëzie	week 17	45	schriftelijk	zie T1	nee
4h	4	t11	nee	Domeinen A,D: Leesvaardigheidstoets 2	week 21	45	schriftelijk	zie T1	nee
4h	4	t12	nee	Domeinen: A, C, D: Eindtoets	week 23, volgens rooster	100	schriftelijk	zie T1	ja
4h	1 of 4, periode	t13	nee	Domeinen A, B, C, D, E: Periode Moderne Letterkunde en boekentoets	periode, 3 weken	binnen periode	mondeling en schriftelijk	Zie T2	nee
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	n.v.t	T1	nee	Gemiddeld cijfer van t1 tot en met t8, alsmede t10, t11 en t12 (2017-2018)	n.v.t	n.v.t	n.v.t.	10%	nee
4h	n.v.t	T2	nee	Gemiddeld cijfer van t9 en t13 (2017-2018)	n.v.t.	n.v.t	n.v.t.	10%	nee

Nederlands HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019									
Leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	n.v.t	T1	nee	Gemiddeld cijfer van t1 tot en met t8, t10, t11 en t12 (2017/2018)	n.v.t.	2017-2018	n.v.t.	10%	nee
5h	n.v.t	T2	nee	Gemiddeld cijfer van t9 en t13 (2017-2018)	n.v.t.	2017-2018	n.v.t.	10%	nee
5h	1	T3	ja	Domeinen A, C, D, E: Balansverslag	september 2018	180	schriftelijk	n.v.t. zie T5	nee
5h	1	T4-1	nee	Domeinen A, C: Grammatica	begin oktober 2018	30	Schriftelijk	n.v.t. zie T4	ja*
5h	1	T4-2	nee	Domeinen A, C: Formuleren	eind oktober 2018	30	Schriftelijk	n.v.t. zie T4	ja*
5h	1	T5	nee	Domeinen A, C: Herschreven balansverslag	oktober 2018	45	Schriftelijk	5%	nee
5h	1	T6	nee	Domeinen A, C, D, E: Verhaalanalyse en boekentoets	SE-week 1	70	schriftelijk	10%	nee
5h	2	T4-3	nee	Domeinen A, C: Spellen	november 2018	30	Schriftelijk	n.v.t. zie T4	ja*
5h	2	T4	nee	* Herkansing van maximaal twee van de drie onderdelen Grammatica, Formuleren en Spellen	december 2018	45	Schriftelijk	10%, gemiddelde T4-1 t/m T4-3	nee
5h	2	T7	ja	Domeinen A, C, D: Gedocumenteerde beschouwing	SE-week 2	180	Schriftelijk op de computer	10%	nee
5h	3	T8	nee	Domeinen C, D: Herschrijven gedocumenteerde beschouwing	Binnen een maand na SE-week 2	45	Schriftelijk op de computer	5%	nee
5h	3	T9	nee	Domeinen A, D, E: Mondeling (achtergronden van) literatuur over negen goedgekeurde, oorspronkelijk Nederlandstalige literaire werken, waaronder één dichtbundel; individueel of in groepen	januari 2019	15-20 per persoon	mondeling	15%	nee
5h	3	T10	nee	Domeinen A, C, D: Proefexamen	SE-week 3	180	schriftelijk	25%	ja
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	n.v.t	SE	n.v.t.	Gewogen gemiddelde schoolexamencijfer	n.v.t	n.v.t	n.v.t	50% van het totale examen	nee

Frans

Frans HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit: Luistervaardigheid, Spreekvaardigheid, Leesvaardigheid, Schrijfvaardigheid, Literatuur. Literatuur wordt getoetst in klas 11.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h		t1		Literatuur. 1 Kennistoets over literaire stromingen tussen 1700 en 1950.				10%	
4h		t2		Literaire analyse.				10%	

leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		Gemiddelde van de behaalde cijfers klas 4	mei	70	schriftelijk	20%	Ja

Frans HAVO klas 12,5 havo 2018 - 2019

Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h		T1		Literatuurcijfer klas 11				20%	
5h		T 2		Luistervaardigheid	januari	70	luistertoets	20%	ja
5h		T 3		Spreekvaardigheid	maart	20	mondeling	20%	nee
5h		T 4		Leesvaardigheid(3 leestoetsen in de 3 SE-weeken)	door het jaar heen	80	schriftelijk	20%	ja
5h		T 5		Schrijfvaardigheid	maart	90	schrijftoets	20%	ja

leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Duits

Duits HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Programma van toetsing en afsluiting havo4 bestaat met name uit voortgangstoetsen, waarvan het gemiddelde cijfer voor 10% meetelt in het schoolexamen.

Het schoolexamen in 4 en 5 havo Duits bestaat uit het toetsen van de vaardigheden: leesvaardigheid, schrijfvaardigheid, kijk-luistervaardigheid, spreekvaardigheid. Daarnaast worden de deelvaardigheden grammatica en vocabulaire behandeld en getoetst.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1	t1		grammatica		45	schriftelijk		ja
4h	1	t2		schrijfvaardigheid		45	schriftelijk		ja
4h	1	t3		boektoets 1		45	schriftelijk		ja
4h	1	t4		gespreksvaardigheidstoets		15	mondeling		nee
4h	2	t5		schrijfvaardigheid		45	schriftelijk		nee
4h	2	t6		kijk/luistertoets		45	schriftelijk		ja
4h	2	t7		leestoets		45	schriftelijk		ja
4h	3	t8		literaire werken (boektoets 2)		45	mondeling		nee
4h	3	t9		literatuur periode	SE week	60	schriftelijk	10%	ja
4h	jaar	t10		vocabulaire gedurende het jaar			schriftelijk		nee
4h	jaar	t11		Gemiddelde van alle voorbereidingstoetsen (toetsen en SOs gedurende het jaar)				10%	nee
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
				gewogen gemiddelde t9 en t11				20%	

Duits HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h		T1		Gemiddeld cijfer voorexamenjaar				10%	nee
5h		T2		cijfer literatuurperiode 4h				10%	nee
5h	1	T3		schrijftoets, informele brief	SE week1	70	schriftelijk	10%	ja
5h	1	T4		leesvaardigheid, examenteksten	SE week1	70	schriftelijk	6.6%	ja
5h	2	T5		kijk-luistervaardigheid, Cito-toets	januari	70	schriftelijk	20%	ja
5h	2	T6		spreekvaardigheid/presentatie	december	15	mondeling	10%	nee
5h	2	T7		literatuurgeschiedenis/ literaire	SEweek2	70	schriftelijk	10%	ja
5h	2	T8		leesvaardigheid, examenteksten	SE week2	70	schriftelijk	6.6%	ja
5h	3	T9		leesvaardigheid, examenteksten	SE week3	70	schriftelijk	6.6%	ja
5h	3	T10		spreekvaardigheid/ individueel	feb/maart	15	mondeling	10%	nee
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
								50% van het totale examen	

Engels

Engels HAVO KLAS 11, havo 4

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit: drie literatuurtoetsen in klas 11 (4 havo) en vier vaardigheidentoetsen en een handelingsdeel in klas 12 (5 havo).

In klas 11 wordt literatuur afgesloten d.m.v. drie toetsen. Het gemiddelde cijfer wordt meegenomen naar klas 12. In klas 12 worden de vier vaardigheden getoets.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1	t		Book test	november	45 min	Schriftelijk	33%	Ja
4h	2	t		Literature project	ember / jar	45 min	Schriftelijk	33%	Ja
4h	3	t		Book test	maart / apr	45 min	Schriftelijk	33%	Ja
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		Average mark Literature class 11	nvt.	nvt.	nvt.	12,5	nee

HAVO KLAS 12, 5 havo									
Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt	T1		Average mark Literature class 11	nvt	nvt	Schriftelijk	12.5%	nee
5h	1	T2		Speaking: presentation & discussion	per / novel	20 min	Mondeling	25%	ja
5h	2	T3		Writing: formal email	SE week 2	70 min	Schriftelijk	25%	ja
5h	2	T4		Listening & viewing	24-jan	100 min	Schriftelijk	25%	ja
5h	3	T5		Reading: exam texts	SE week 3	100 min	Schriftelijk	12.5%	ja
5h	1, 2, 3		HD	Vocabulary: the tests and assignments throughout the year have to be made sufficiently. If not, you will need to do an extra task.	nvt	nvt	multi	nvt	nvt
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Geschiedenis

GESCHIEDENIS - HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

<p>Inleiding Het schoolexamen bestaat uit:</p>									
leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	3	t1		Orientatiekennis Tijdvakken 5 t/m 7	4-7 juni	70	schriftelijk	10%	ja
4h		t2		Orientatiekennis Tijdvakken 8 t/m 10					
4h		t3		Kunstreisopdrachten					
4h		t4		Gesch dem. rechtsstaat					
4h		t5		2 Historische Contexten Dld en KO					
4h		t6		Or-kennis 5 t/m 10, 3 Historische					
leerjaar				Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h		T1						10%	

GESCHIEDENIS - HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h				Oriëntatiekennis Tijdvakken 5 t/m 7	klas 11			10%	
5h	1	t		Oriëntatiekennis Tijdvakken 8 t/m 10	SE week 1	70	schriftelijk	20%	ja
5h	1	p		Kunstreisopdrachten		nvt	werkstuk	10%	ja
5h	1	p		Gesch dem. rechtsstaat		nvt	werkstuk	10%	ja
5h	2	t		2 Historische Contexten Dld en KO	SE week 2	70	schriftelijk	20%	ja
5h	3	t		Or-kennis 5 t/m 10, 3 Historische Contexten: Rep., Dld. en KO	SE week 3	120	schriftelijk	30%	ja
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
								50% van het totale examen	

Aardrijkskunde

Aardrijkskunde HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit:

t1 (10), t2 (10), t3 (30), t4(30) en p1(20).

In de examenklas geldt dat bij een herkansing een toets over de gehele stof van dat jaar gemaakt wordt.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	2	t1		hfst 2 5 havo Aarde: "Exogeen en Endogeen"	week 26 mrt	90m	schriftelijk	10%	ja
4h	3	t2		hfst 1 5 havo " Wereld: "Globalisering"	week 4 juni	90m	schriftelijk	10%	ja
	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		Gemiddelde van de behaalde cijfers klas 4havo	nvt.	nvt.	nvt.	20%	nee

Aardrijkskunde HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	1		p1	Onderzoek eigen regio	week 13 nov		praktische opdracht	20%	ja
4h	2	T1		hfst 2 5 havo Aarde: "Exogeen en Endogeen" hfst 1 5 havo " Wereld: "Globalisering"	klas 11	nvt	schriftelijk	20%	nee
5h	2	T2		hfst 3 5 havo Gebieden: "Indonesië"	week 15 jan	90 min	schriftelijk	30%	ja
5h		T3		Alle CE stof: "Proefexamen"	week 26 maart	90 min	schriftelijk	30%	ja
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Wiskunde A

Wiskunde A HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit: T1, gehaald aan het eind van de 11de klas, en T2,T3,T4, gehaald in de 12de klas. T1 telt voor 20% mee in het SE-cijfer. $T1 = t1+t2+t3+t4+P1$

opbouw schoolexamencijfer over 2 jaar; Het schoolexamencijfer vormt 50 % van het uiteindelijke eindcijfer, want het wordt gemiddeld met het cijfer voor het centraal schriftelijk eindexamen.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h		t1		h5, lineaire verbanden			schriftelijk	3.33%	nee
4h		t2		h6, statistiek en beslissingen			schriftelijk	3.33%	nee
4h		t3		h7 veranderingen			schriftelijk	3.33%	nee
4h		t4		eindtoets over h5,h6,h7			schriftelijk	6.67%	ja
4h			hd	projectieve meetkunde			aanwezigheid en schrift	0,0%	inh
4h				periode veranderingen			aanwezigheid en schrift	0,0%	inh
4h		P1		praktische opdracht			inleveren	3.33%	nee
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	20%	nee

Wiskunde A HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

Inleiding

In het laatste leerjaar worden drie SE's afgenomen, die tellen voor resp. 25, 25 en 30% mee voor het schoolexamencijfer. Aan het eind van het jaar is er de mogelijkheid tot herkansen, de herkansing gaat over de hele examenstof (te vinden in H12) en komt in de plaats van het laagste Ti cijfer

Leerjaar	Trimester	Toets T	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h		T1		Gemiddeld cijfer voorexamenjaar	nvt			20%	nee
5h		T2		Hoofdstuk5,9	SE1	90	schriftelijk	25%	ja
5h		T3		Hoofdstuk 6.1,6.2 en 10	SE2	90	schriftelijk	25%	ja
5h		T4		Hoofdstuk 6.3,6.4 en 7,11	SE3	90	schriftelijk	30%	ja
5h		p	hd	projectieve meetkunde in klas 4 (11)			inleveren schrift	nvt	nee
5h		SE hk		hele examenstof (te vinden in H12)		90			
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Wiskunde B

Wiskunde B HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit: $SE = (20 \cdot T1 + 25 \cdot T2 + 25 \cdot T3 + 30 \cdot T4) / 100$.

Het schoolexamencijfer wordt berekend door het gewogen gemiddelde te nemen van de schoolexamens T1 tot en met T4. Daarbij telt T1 voor 20% mee, T2 voor 25%, T3 voor 25% en T4 voor 30%.

Het schoolexamencijfer T1 komt tot stand in het vooreindexamenjaar (de 11e klas) en is ook het gewogen gemiddelde van de toetsen t1 tot en met t4. Daarbij tellen de toetsen t1 tot en met t3 elk voor 4% mee en t4 telt voor 8% mee, zodat dit optelt tot een T1 cijfer van 20%.

Een herkansing van de toetsen t1 t/m t4 gaat over alle stof behandeld in klas 11.

De periode projectieve meetkunde in de 11e klas is een handelingsdeel dat met positief resultaat moet worden behaald, middels participatie en schrift met voldoende beoordeling.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1	t1		Hoofdstuk 3 Getal en Ruimte 11e editie: Hoeken en afstanden.		45	schriftelijk	4%	nee
4h	1	t2		Hoofdstuk 6 Getal en Ruimte 11e editie: De afgeleide functie.		45	schriftelijk	4%	nee
4h	2	t3		Hoofdstuk 7 Getal en Ruimte 11e editie: Lijnen en cirkels.		45	schriftelijk	4%	nee
4h	3	t4		Hoofdstuk 3 en 8 Getal en Ruimte 11e editie: Hoeken en afstanden; Goniometrie.		90	schriftelijk	8%	nee
4h	3	t5		Hoofdstuk 3, 6, 7, 8 Getal en Ruimte 11e editie: alle stof behandeld in het elfde jaar. Vervangt het laagste cijfer van t1 tot en met t4.		90	schriftelijk	Afhankelijk van inzet toets	nee
4h			hd1	Keuzeonderwerp: Periode Projectieve		nvt.	participatie +		
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		Gemiddelde van de behaalde cijfers klas 4havo	nvt.	nvt.	nvt.	20%	nee

Wiskunde B HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019									
Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	T1		Gemiddeld cijfer voorexamenjaar	nvt.	nvt.	schriftelijk	20%	nee
5h	1	T2		Hoofdstuk 5 + 9 Getal en Ruimte 11e editie: Machten, exponenten en logaritmen; Exponentiële verbanden.	wk 46 (2017)	90	schriftelijk	25%	ja
5h	2	T3		Hoofdstuk 7, 10 Getal en Ruimte 11e editie: Lijnen en cirkels; meetkundige berekeningen.	wk 03 (2018)	90	schriftelijk	25%	ja
5h	3	T4		Hoofdstuk 6, 8, 11 Getal en Ruimte 11e editie: De afgeleide functie; Goniometrie; Verbanden en functies.	wk 13 (2018)	90	schriftelijk	30%	ja
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Natuurkunde

Natuurkunde HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h		p1			periode 10	nvt	practicum	10%	nee
4h		p2		literatuurstudie onderwerp licht	periode 11	nvt	periodeschrift	10%	ja
4h	3e	p3		ontwerp opdracht	vakles 11	nvt	schriftelijk ontwerp	10%	ja

leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		Gemiddelde cijfers klas 4havo	nvt.	nvt.	nvt.	30%	nee

Natuurkunde HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h		T1		Gemiddeld cijfer voorexamenjaar	nvt			30%	
5h		T2		eerste helft examenstof	SE week2	180	schriftelijk	30%	ja
5h		T3		tweede helft examenstof	SE week 3	180	schriftelijk	30%	ja
5h		T4		overhoringen	nvt	nvt	schriftelijk	10%	nee, 80% regel

leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Scheikunde

Scheikunde HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	3	t		H1, H2, H3, H4	proefwerkweek	100 min	schriftelijk	telt 2x mee	
4h	1,2,3	t		toetsen gedurende het jaar			schriftelijk	telt 1x mee	
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		Gemiddelde van de behaalde cijfers klas 4havo	nvt.	nvt.	nvt.	15%	nee

Scheikunde HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h		T1		Gemiddeld cijfer voorexamenjaar	nvt	nvt	nvt	15%	nee
5h		T2		H5, H6, H8	SE week 1	150	schriftelijk	20%	ja
5h		T3		H2, H9, H11	SE week 2	150	schriftelijk	20%	ja
5h		T4		H1, H3, H4, H7, H10	SE week 3	150	schriftelijk	20%	ja
5h		T5		H8, H9, H10, H11 en practica	door het jaar	variabel	multi	10%	nee
5h			P1	Practicum			practicum	15%	nee
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Biologie

Biologie HAVO KLAS 11, 4 havo 2017-2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit: de thema's inleiding in de biologie, cellen en voortplanting uit het biologie voor jou boek 4A (thema 1,2, en 3). De thema's tellen voor 13% mee in het totale biologie PTA. Het onderzoek naar diergedrag komt overeen met thema 8 boek 4b. De thema's verwijzen naar de gelijknamige thema's in de methode biologie voor jou.

De thema's erfelijkheid thema 4 boek 4a, evolutie en thema 5 boek 4b, regeling en waarnemen thema 6 boek 4b, ecologie thema 7 boek 4b, mens en milieu thema 3 uit boek 5a en reflectie op wetenschap en een praktische opdracht microscopie (periode klas 11). De schriftelijke toetsen en praktische opdrachten uit klas 11 tellen voor 49% mee in het totale biologie

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h		t1		Inleiding in de biologie Thema 1, boek 4a	nov-dec	45	schriftelijk	2,67%	Ja
4h		t2		Cellen Thema 2, boek 4a	feb	45	schriftelijk	2,67%	ja
4h		t3		Voortplanting thema 3, boek 4a	april	n.v.t.	wetenschappelijk artikel	2,67%	nee
4h		p1		Gedrag (ethologie), thema 8, boek 4b	mei-juni	n.v.t.	schriftelijk en praktisch	5%	nee
4h		T1		t1,t2,t3,p1				13%	nee
4h		t4		Erfelijkheid en evolutie		45	schriftelijk	13%	ja
4h		t5		Regeling en waarnemen		45	schriftelijk	13%	ja
4h		t6		Ecologie en mens en milieu	toetsweek klas 11	60	schriftelijk	13%	ja
4h		p2		Microscopie	periode	n.v.t	praktisch/verslag	5%	nee
4h		p3		Reflectie op wetenschap	periode	n.v.t	schriftelijk	5%	nee
4h		T2		t4,t5,t6,p2,p3				49%	
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1 + T2		Gemiddelde van de behaalde cijfers kla	nvt.	nvt.	nvt.	62%	nee

Biologie HAVO KLAS 12, 5 havo 2018-2019

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit: thema 1 Stofwisseling, Thema 2 DNA boek 5a en thema 4 voeding en vertering boek 5b. Schoolexamen twee bestaat uit thema 5: Transport; thema 6: Gaswisseling en uitscheiding; thema 7: bescherming en evenwicht uit boek 5b. De schriftelijke toetsen uit klas 12 tellen voor 38% mee in het totale biologie PTA.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1	t1,t2,t3,p1		nvt.	nvt.	nvt.	13%	nee
4h	nvt.	T2	t4,t5,t6,p2,p3		nvt.	nvt.	nvt.	49%	nee
5h		T3	Stofwisseling, DNA en voeding en vertering		SE WEEK 2	100 min	schriftelijk	19%	ja
5h		T4	Transport;Gaswisseling en uitscheiding;bescherming en evenwicht		SE WEEK 3	100 min	schriftelijk	19%	ja
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddelde van de behaalde cijfers	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Economie

Economie HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit: In de voorexamenklas worden drie deoltoetsen afgenomen over de LWEO-lesbrieven Crisis + Geldzaken (5%), Vervoer(10%) en Ongelijkheid (5%).

In de examenklas worden in de drie SE-weken toetsen afgenomen over de lesbrieven Verdienen & Uitgeven (25%), Europa (25%) en Markt & Overheid (30%).

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h			hd	Jong & Oud					
4h		t1		Crisis en Geldzaken	week 42	70		5%	
4h		t2		Vervoer	week 7	70		10%	
4h		t3		Ongelijkheid	week 23	70		5%	
			hd	Experiment					
4h		T1		t1, t2 en t3				20%	
leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
		T1						20	

Economie HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

4h		T1			klas 4			20%	
5h		T2		Verdienen & Uitgeven	SE week 1			25%	
5h		T3		Europa	SE week 2			25%	
5h		T4		Markt & Overheid	SE week 3			30%	
leerjaar	Trimester	SE	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

Muziek

Muziek HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Onderdelen in de 11e klas zijn: musiceren, samen spelen/zingen, improviseren, componeren, Algemene muziekleer alle hoofdstukken in het gele katern van intro informatieboek. Termen uit de termen bijlage van Barok t/m 20e eeuw 2. hoofdstukken muziekgeschiedenis klassiek t/m 20e eeuw 2.

Het cumulatieve cijfer van het eindrapport van klas gaat als T1 mee naar het examenjaar en heeft een weging van 10%. Alle onderdelen van klas 11 hebben een onderlinge weging (1,2 of 3x).

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1 t/m 3	t4		so's alg. muzl, LVB , termen	week 37-29	nvt	schriftelijk	1x	in overleg
4h	1	p1		so's alg. muzl, LVB , termen	week 37-51	nvt	schriftelijk	2x	nee
4h	1 t/m 3	p2		improvisaties	week 37-17	nvt	spelen	2x	nee
4h	1 t/m 3	p2		samenspelen	week 37-29	nvt	spelen	2x	nee
4h	2	p3		voorspelen	3-4-2018	nvt	voorspelen	3x	nee
4h	1	t1			week 46	45	schriftelijk	2x	nee
4h	2	t2			week 3	45	schriftelijk	2x	nee
4h	3	t3			week 23	150	schriftelijk	3x	ja
leerjaar				Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		nvt.	nvt.	nvt.	nvt.	10%	nee

Muziek HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

Inleiding

Onderdelen in de 12e klas zijn: individueel musiceren, samenspelen/zingen, Algemene muziekleer alle hoofdstukken gele katern + enkele toevoegingen. Termen middeleeuwen t/m 20e eeuw 2 Muziekgeschiedenis middeleeuwen t/m 20e eeuw 2.

De wegging van de onderdelen staat vast. Het SE cijfer is 50 % van het totale Eindexamen muziek.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h		T1		Gemiddeld cijfer voorexamenjaar	nvt			10%	nee
5h	SE week 1	T2		Romantiek t/m 20e eeuw 1 en 2	week 46	150		20%	ja
5h	SE week 2	T3		Middeleeuwen t/m Barok	week 17	150		20%	ja
5h	SE week 3	T4		ME t/m 20e eeuw 1+2	week 26	150		20%	ja
5h	P1	P1		opdracht	20-2-2018		voorspelen	20%	nee
5h	1 t/m 3	T5		verzameling deeltaetsen	week 35-29	nvt		10%	nee
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

TeHaTex

TEHATEX HAVO klas 11, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit:

praktische en een schriftelijke onderdelen. De schriftelijke onderdelen bestaan uit kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis. De praktische onderdelen bestaan uit het verbeelden van thema's in 2D en 3D. Bij de praktijk wordt het cijfer opgebouwd uit: eindbeoordeling beeldend werk 2D/3D, procesbeschrijving en een vorm van presentatie/evaluatie. Aanwezigheid is verplicht, even als het kunnen aantonen dat het werk zelf gemaakt is door de leerling.

Opbouw schoolexamencijfer over 2 jaar;

Vijf praktische onderdelen en zes schriftelijke onderdelen. Het Centraal Schriftelijk Examen (CSE) is 50% van het eindcijfer over 2 jaar en is een theorie examen kunstgeschiedenis. De tweede 50% is het School Examen cijfer (SE). In dit percentage telt de praktijk 77% mee en de theorie 23 % over twee jaar.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1	t1		Gemiddelde rapport periode één (opdrachten, so's toetsen, overigen) Einde trimester week 9/45		45	schriftelijk	10%	ja
4h	2	t2		Gemiddelde rapport periode twee (opdrachten, so's toetsen, overigen) Einde trimester week 20/6		45	schriftelijk	10%	ja
4h	3	t3		SE-week, proef-examen met een oud examen thema		90	schriftelijk	10%	ja
4h	1,2	p1		Eindwerk in één van de volgende: HAB TEK TEX		90	praktisch	30%	nee
4h	2,3	p2		Eindwerk in één van de volgende: HAB TEK TEX		90	praktisch	30%	nee
4h	1,2,3	p3		Periode kopboetseren		nvt	praktisch	10%	nee
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1		Gemiddelde van de behaalde cijfers klas 4 havo	nvt.	nvt.	nvt.	10%	nee

TEHATEX HAVO klas 12, 5 havo 2018 - 2019

Leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h		T1		Gemiddeld cijfer voorexamenjaar	nvt			10%	
5h		T2		SE-1 na aanleiding van een thema oud examenthema, week 10/46		90 min	schriftelijk	5%	ja
5h		T3		SE-2 na aanleiding van een oud examenthema, week 17/3		90 min	schriftelijk	5%	ja
5h		T4		SE-3 na aanleiding van het examen thema.		120 min	schriftelijk	10%	ja
5h			P1	De leerling heeft één van de drie praktijkvakken HAB TEK TEX. De lessen worden afgesloten met ieder één eindwerk.			praktisch	35%	nee
5h			P2	De leerling heeft één van de drie praktijkvakken HAB TEK TEX. De lessen worden afgesloten met ieder één eindwerk.			praktisch	35%	nee
leerjaar	Trimester	SE		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	SE		Gemiddeld Schoolexamencijfer	nvt.	nvt.	nvt.	50% van het totale examen	nee

LO

L.O. havo KLAS 11, havo 4

Inleiding

Het schoolexamen voor Lichamelijke Opvoeding bestaat uit de 11 handelingsdelen in klas 11 en twee in klas 12. Deze moeten alle malten minste voldoende worden afgerond.

Wanneer in de examenklas alle handelingsdelen zijn afgerond leid dit tot de eindbeoordeling **voldoende of goed**.

Er wordt ook voor ieder individueel handelingsdeel een voldoende of goed gegeven. Wanneer aan het eind van klas 12 ten minste 2 van de 3 handelingsdelen (HD) met de beoordeling goed zijn afgesloten zal de eindbeoordeling van het examendossier LO goed zijn.

In het voorexamenjaar wordt het eerste handelingsdeel afgesloten aan het eind van het jaar. De andere 2 handelingsdelen worden in de examenklas afgesloten.

De handelingsdelen worden tijdens de les afgelegd. Bij afwezigheid of onvoldoende inzet kan via een aanvullende, desgewenst schriftelijke, opdracht alsnog een voldoende gehaald worden.

Onder inzet wordt verstaan: betrokkenheid, gymspullen in orde e.d.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1		hd 1	atletiek (loopvormen)	zomer tot herfst vakantie	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h			hd 2	spel(keuze uit softbal)	zomer tot herfst vakantie	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h	1		hd 3	turnen (trampoline)	herfstvakantie tot kerst	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h			hd 4	spel (basketbal/ volleybal)	herfstvakantie tot kerst	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h	2		hd 5	fitness opdracht	kerst tot voorjaarsvakantie	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h			hd 6	spel (badminton/ volleybal)	kerst tot voorjaarsvakantie	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h	2,3		hd 7	turnen (ringen/ rekstok)	voorjaar tot meivakantie	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h	3		hd 8	atletiek (discus),	meivakantie tot zomer	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h			hd 9	spel (hockey/flagfootball)	meivakantie tot zomer	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h	1, 2, 3		hd 10	lesdeel verzorgen	hele jaar in tweetallen	3 lessen	praktisch tijdens les	9%	ne
4h			hd 11	begeleiden van een sportdag	5-okt	7.5 uur	praktisch	10%	ne

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	jaar			alle handelingsdelen voldaan			handelingsdelen	33,33%	

L.o. HAVO KLAS 12, 5 havo

leerjaar	Trimester	Toets T	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	klas 11		HD1	eindbeoordeling handelingsdelen klas 11	klas 11		practisch tijdens de gymlessen	33.33%	
5h	1		HD2	sportorientatie (w.o. roeien/ aikido/e.d.)	herfst tot kerst	nvt	practisch tijdens de gymlessen	33.33%	ne
5h	1		HD3	sportorientatie (w.o. schaatsen/ dans/ e.d.)	kerst tot voorjaarsvakantie	nvt	practisch tijdens de gymlessen	33.33%	ne

leerjaar	Trimester	SE	P	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h				alle handelingsdelen afgerond				100%	

Ckv**CKV HAVO KLAS 11, 4 havo 2017 - 2018**

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1,2		hd1	Periode CKV: onderzoek doen naar kunst en cultuur		nvt	multi	50%	nee

CKV HAVO KLAS 12, 5 havo 2018 - 2019

Leerjaar	Trimester	Toets T	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	1		hd2	Diverse kunst- en culturele activiteiten gedurende de examenreis naar Rome		nvt	multi	50%	nee

Maatschappijleer

Maatschappijleer HAVO KLAS 10, 4 havo 2017 - 2018

Inleiding

Maatschappijleer behandelt vier thema's: parlementaire democratie, rechtsstaat, verzorgingsstaat en pluriforme samenleving. Deze thema's worden in hun nationale en internationale context, op verschillende wijze behandeld en getoetst. Gedurende het jaar zijn er schriftelijke toetsen, individuele onderzoekopdrachten en groepsopdrachten. Elk afgerond thema telt voor 25% mee voor het eindcijfer van het SE.

Het vak wordt afgerond in havo 4 en telt voor 50% mee in het combinatiecijfer.

Voor het gehele vak is er 1 herkansing die wordt afgenomen aan het einde van het schooljaar.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	t	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1	T1		T1 bestaat uit twee toetsen (t1 en t2) over de stof van hoofdstuk 1 van Dilemma (thema parlementaire democratie).	lessen			25%	ja
4h	1		t1	Deeltoets over hoofdstuk 1	lessen	45	schriftelijk		ja
4h	2		t2	Eindtoets over hoofdstuk 1	lessen	45	schriftelijk		ja
4h	2	P1		P1 bestaat uit een interview met onderzoekopdrachten met betrekking tot het thema pluriforme samenleving.	lessen	nvt	multi	25%	ja
4h	3	T3		T3 bestaat uit twee toetsen (t3 en t4) over de stof van hoofdstuk 2 van Dilemma (thema rechtsstaat).	lessen			25%	ja
4h	3		t3	Deeltoets over hoofdstuk 1	lessen	45	schriftelijk		ja
4h	3		t4	Eindtoets over hoofdstuk 1	lessen	45	schriftelijk		ja
4h	3	T4		T4 bestaat uit een groepsopdracht en individuele deelopdrachten (groepsles, individuele- en groepsverslagen) met betrekking tot het thema verzorgingsstaat.	lessen	nvt	multi	25%	ja
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	T1 t/m T4		Gemiddelde SE cijfer	nvt.	nvt.	nvt.	100%	Ja

LOB

LOB Havo Klas 11, 4 Havo 2017 - 2018

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit:

Eén handelingsdeel bestaande uit drie elementen die in de loop van dit jaar gedaan worden.

leerjaar	Trimester	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	1	Bezoek	Bezoek Beroepensymposium: ontmoet het beroep	22-nov-17	16.00-20.00 u	inleveren evaluatie formulier		nee
4h	1,2,3	Bezoek	Bezoek meestudeer-dag	schooljaar 2017/18		inleveren opdracht	nvt.	ja
4h	1,2,3	gesprek	afspraak maken en gesprek met decaan	schooljaar 2017/18			nvt.	ja
leerjaar	Trimester		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h	nvt.	HD1	afroning HD klas 11	einde schooljaar 2017/18	nvt.	nvt.	nvt.	nee

LOB Havo klas 12, 5 havo 2018 - 2019

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit:

Eén handelingsdeel bestaande uit drie elementen die in de loop van dit jaar gedaan worden.

Leerjaar	Trimester	HD	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	1	Bezoek	Bezoek Beroepensymposium: ontmoet het beroep	18/19		inleveren evaluatie formulier		nee
5h	1,2,3	Bezoek	Gekozen meestudeerdag van eigen gekozen studie in overleg met mentor/decaan	18/19		inleveren opdracht	nvt.	ja
5h	1,2,3	gesprek	afspraak maken en gesprek met decaan	18/19			nvt.	ja
leerjaar	Trimester		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
5h	nvt.	HD	afgerond HD	nvt.	nvt.	nvt.	nvt.	nee

Profielwerkstuk

Eindwerkstuk/Profielwerkstuk HAVO KLAS 11, havo 4 / VWO klas 11, vwo 5

Inleiding

Het schoolexamen bestaat uit:

Het eindwerkstuk, met daarbinnen het profielwerkstuk en de eindpresentatie, is een individuele opdracht die de leerling onder begeleiding van een docent buiten de lessen om maakt gedurende de 11e klas. Het onderwerp van het werkstuk is vrij, maar het moet wel (voldoende) inhoudelijk gekoppeld zijn aan tenminste één grootvak (CSE-vak) binnen het profiel. Voor het werkstuk staat een tijdsinvestering van 80 uur gedurende de gehele periode.

Het eindwerkstuk wordt beoordeeld op drie onderdelen: het proces, het profielwerkstuk en de eindpresentatie. De verhouding tussen het profielwerkstuk, het proces en de presentatie is 60%, 20%, 20%. Bij de beoordeling van het profielwerkstuk is altijd een tweede beoordelaar betrokken. Afgerond maakt het eindcijfer deel uit van het combinatiecijfer. Het profielwerkstuk zelf kan herkanst worden, de presentatie en het proces niet. Levert de leerling het profielwerkstuk zonder geldige reden te laat in, mag er niet gepresenteerd worden en is het cijfer voor de presentatie een 1.

leerjaar	Trimester	Toets t/p	hd	Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h/5v	1, 2 en 3			zie omschrijving	gehele jaa	80 uur	multi	100%	ja (zie omschrijving)
leerjaar	Trimester	Toets T		Leerstof	Moment	Tijd	Wijze van toetsing	Percentage	Herkansen
4h/5v	nvt.	T1			nvt.	nvt.	nvt.	100% cijfer	ja

Bijlage 1 De hulpmiddelen bij de toetsen havo en vwo

De hulpmiddelen bij de toetsen van het SE worden door de docent tijdens de vaklessen voorafgaand aan het SE bekendgemaakt. Hierbij kan bewust afgeweken worden van onderstaande lijst die van toepassing is op het CSE 2018

1 Toegestane hulpmiddelen havo en vwo 2018

vak	havo en vwo
alle vakken	basispakket bestaande uit: Het standaard basispakket bij alle centrale examens bevat: - schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier - tekenpotlood - blauw en rood kleurpotlood - liniaal met millimeterverdeling - passer - geometrische driehoek - vlakgum - rekenapparaat – zie 2.3
alle schriftelijke examens	woordenboek Nederlands (zie 2.1)
moderne vreemde talen	woordenboek naar en van de doeltaal; Bij Engels: (op verzoek kandidaat) daarnaast ook woordenboek Engels-Engels (zie 2.2)
wiskunde A, B, C	- grafische rekenmachine (zie 2.4) - roosterpapier in cm2 B10
biologie natuurkunde scheikunde	- goedgekeurd informatieboek: Binas 6e editie of Sciencedata (zie 2.5)
aardrijkskunde	Door het CvTE goedgekeurde atlas voor het CE in 2018 is de Grote Bosatlas: - 54e druk voor vwo - 54e druk voor havo

2. Toelichting

Bij de vakken waar een grafische rekenmachine is toegestaan, is ALLEEN een grafische rekenmachine toegestaan. Het is een kandidaat bij die vakken niet toegestaan de beschikking te hebben over een gewone rekenmachine.

Bijlage 1B

2.1. woordenboek Nederlands bij alle schriftelijke examens Een eindelijk verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle schriftelijke examens. In plaats van het eindelijk woordenboek Nederlands mag ook gebruikgemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal (bijvoorbeeld naar de thuistaal van de kandidaat).

Bij vakspecifieke termen kan het woordenboek aanleiding geven tot verwarring. Een voorbeeld: eentonigheid heeft in het vak muziek een betekenis die niet strookt met de beschrijving in een woordenboek. In situaties zoals het gegeven muziekvoorbeeld is de vakinhoudelijke omschrijving de geldige. Voor een inhoudelijk afwijkende omschrijving worden geen punten toegekend, ook niet als de kandidaat deze omschrijving letterlijk aan het woordenboek heeft ontleend.

2.2 woordenboek bij de moderne vreemde talen

Een eendelig verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle schriftelijke examens. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruikgemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal (bijvoorbeeld naar de thuistaal van de kandidaat).

2.3.1 Bij de **moderne vreemde talen** is een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal *) toegestaan. Bij centrale examens met schrijfvaardigheid kan een woordenboek thuistaal - doeltaal de kandidaat behulpzaam zijn. Bij centrale examens zonder schrijfvaardigheid is een woordenboek thuistaal - doeltaal niet zinvol maar ook niet verboden. Een woordenboek doeltaal - thuistaal en thuistaal - doeltaal in één band is dus toegestaan. Een digitaal woordenboek is niet toegestaan. Voor Fries geldt voor het woordenboekgebruik hetzelfde.

2.3.2. Bij het vak Engels mag het bevoegd gezag toestemming geven om een woordenboek Engels-Engels te gebruiken naast een tweetalig woordenboek.

*) Voor de meeste leerlingen is Nederlands de thuistaal. Bij de centraal examens Duits is dus een woordenboek Duits – Nederlands toegestaan. Een kandidaat die Pools als thuistaal heeft mag in plaats van Duits – Nederlands kiezen voor een woordenboek Duits – Pools. 'Thuistaal' hoeft in dit verband niet letterlijk genomen te worden. Voorbeeld: Als Berbers de thuistaal is en een woordenboek doeltaal - Berbers is niet voorhanden, mag ook gekozen worden voor doeltaal – Arabisch.

2.4. Rekenapparaten

2.4.1 Rekenmachine met basisbewerkingen.

Bij de vakken zonder grafische rekenmachine is een rekenmachine met basisbewerkingen voldoende. Niet toegestaan echter zijn rekenmachines met basisbewerkingen die:

- a. op het lichtnet aangesloten moeten worden
- b. tijdens het examen opgeladen moeten worden
- c. geluidsoverlast bezorgen
- d. zijn voorzien van een schrijfbol, alarminstallatie, dan wel zend- en/of ontvangstmogelijkheden
- e. alfanumeriek zijn
- f. grafieken kunnen weergeven in het afleesvenster

2.4.2 Grafische rekenmachine

2.4.2.1 De enige vakken waar de grafische rekenmachine is toegestaan, zijn wiskunde A, B en C havo en vwo

2.4.2.2 Types toegestane grafische rekenmachines havo

Het is mogelijk dat te zijner tijd nieuwe types worden toegestaan. De machines die in 2018 op havo in elk geval zijn toegestaan:

Casio:

- fx-9750GII met reset (alleen vwo)
- fx-9860GII(SD) met examenstand: OS 2.07 en hoger
- fx-CG20 met examenstand: OS 2.01 en hoger

Hewlett Packard:

- Hewlett Packard Prime

Texas Instruments:

- TI-84 Plus T vanaf versie OS 5.1, de basisversie met LED lampje;
- TI-84 Plus CE-T vanaf versie OS 5.1.5
- TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS)

NB Op machines die over CAS-functionaliteiten beschikken dient deze functionaliteit te worden geblokkeerd in de examenstand.

in machines met een SD-slot mag tijdens het CE geen SD-kaart zitten. Oudere types, ook die eerder wel waren toegestaan, zijn NIET meer toegestaan.

2.4.3 Voorwaarden gebruik Grafische rekenmachine

Sinds 2016 is een grafische rekenmachine op het centraal examens alleen toegestaan als het geheugen van de grafische rekenmachine is geblokkeerd door een examenstand, dan wel gewist door een 'reset' van de gehele machine. Ook in 2018 geldt deze voorwaarde dus, zowel op havo als op vwo. Vanaf 2018 op havo en 2019 op vwo zijn alleen nog grafische rekenmachines toegestaan waarop het mogelijk is het geheugen te blokkeren middels een examenstand. Dat houdt onder meer in dat applicaties, programma's en (tekst)bestanden niet benaderbaar of bruikbaar zijn en dat een eventuele CAS-functionaliteit niet beschikbaar is. Het moet direct zichtbaar zijn of een machine in examenstand staat. Dit moet op ieder moment tijdens het examen te controleren zijn zonder de kandidaat te storen. In de vooruitblik voor de betreffende examenjaren zal het CvTE alleen die machines opnemen die aan de nieuwe CvTE-specificaties voldoen. Zo nodig volgen lopende het jaar aanvullende voorschriften voor het gebruik van de grafische rekenmachine tijdens het centraal examen.

2.5 Informatieboeken natuurwetenschappelijke vakken

In 2018 is zowel voor havo als voor vwo bij de vakken biologie, natuurkunde en scheikunde naast Binas 6e editie ook ScienceData toegestaan. Een kandidaat mag één van beide gebruiken.

Wij raden gebruikers aan kennis te nemen van de errata bij Binas op de website van Noordhoff Uitgevers en bij ScienceData op de website van Uitgeverij Walvaboek. Het is toegestaan deze fouten in het betreffende informatieboek te verbeteren.

Andere wijzigingen mogen niet in het informatieboek worden aangebracht. Dat geldt ook voor het aanbrengen van (al dan niet beschreven) plakkertjes.

3. Aanvullende opmerkingen

3.1. computer

De computer is toegestaan als hulpmiddel voor kandidaten met dyslexie en leerlingen die daartoe toestemming krijgen op basis van een zorgvraag van de leerling.

De spellingcontrole mag zonder meer worden gebruikt bij centrale examens waarbij de spelling niet wordt beoordeeld. Als de computer als schrijfgerei wordt ingezet bij de centrale examens Nederlands vwo en havo dient de spellingcontrole bij niet-dyslectische kandidaten uitgeschakeld te zijn. Aan kandidaten met een deskundigenverklaring omtrent dyslexie mag het gebruik van spellingcontrole wel worden toegestaan. Bovenstaande regels gelden ook (bij de centrale examens waarbij spelling wordt beoordeeld) indien een kandidaat van de tekstverwerker gebruik maakt vanwege zijn beperking. Ook dan dient de spellingcontrole te worden uitgeschakeld. Dit geldt ook voor kandidaten met een visuele of fysieke beperking. Bij elke inzet van de computer geldt tevens onverkort de lijst van toegestane hulpmiddelen. Met andere woorden: ook naast een computerexamen of voor een kandidaat die schrijft op de computer, is o.m. een (papieren) woordenboek toegestaan.

3.2. noodzakelijk of toegestaan?

De lijst geeft een opsomming van de toegestane hulpmiddelen. De mate waarin een toegestaan hulpmiddel ook noodzakelijk is, varieert tussen vakken, hulpmiddelen en kandidaten. Een feitelijk noodzakelijk hulpmiddel is bijvoorbeeld de atlas bij havo en vwo: in opgaven wordt concreet naar kaarten verwezen en het lijkt niet aannemelijk dat een kandidaat alle kaarten voldoende heeft gememoriseerd. Bij het verklarend woordenboek Nederlands is de behoefte en noodzaak kandidaat-afhankelijk: de een kent meer woorden dan de ander, de een heeft ook meer behoefte aan de zekerheid van het woordenboek dan de ander.

Bijlage 2 Aanwijzingen bij het SE en CSE

- Kom steeds op tijd, minimaal 10 minuten vóór de aanvang van elk examen.
- Als je ziek bent, wordt dit tussen 8:00 en 9:00 door een ouder telefonisch aan de verzuimcoördinator gemeld onder vermelding van de toets en het tijdstip van afname (ook als een leerling al 18 jaar is)
- Tijdens het eerste half uur van het SE of het eerste uur van het examen mag niemand de zaal verlaten. Je werk wordt daarna pas opgehaald
- Als je te laat komt, mag je niet langer doorgaan.
- Als je meer dan 30 minuten te laat bent mag je de zaal niet meer in.
- Een kwartier vóór het einde van het examen mag je de zaal niet meer verlaten, maar moet je blijven zitten tot het werk aan het einde van de zitting is opgehaald. Ga niet te vroeg weg; ook als je denkt klaar te zijn, is het beter het werk nog eens na te kijken.
- Zet op ieder blaadje rechtsboven je naam (voor- en achternaam). Vul ook de naam van je docent in en je klas. Nummer je blaadjes als 1van3 2van3 3van3
- Volg altijd de aanwijzingen van surveillanten op.
- Bij het SE kunnen alleen de hulpmiddelen worden gebruikt die volgens de lijst in bijlage 1 zijn toegestaan, tenzij een sectie voor het SE anders heeft bepaald. Bij het CE is de lijst toegestane hulpmiddelen landelijk vastgesteld.
- Tassen, jassen, enz. mogen niet bij je tafel liggen tijdens het examen. Neem dus zo weinig mogelijk spullen mee. Leg jassen en tassen op de door de surveillant aangewezen plek.
- Mobiele telefoons, smartwatches ed. zijn uitgeschakeld en mogen niet binnen handbereik zijn. Niet in je broekzak dus! Laat ze thuis! Indien een surveillant er één aantreft valt dit onder een onregelmatigheid als beschreven in artikel 7 van het examenreglement. Gaat er een telefoon af tijdens een zitting, dan worden er scherpe maatregelen getroffen jegens de eigenaar.
- Het is niet toegestaan typ-ex te gebruiken.
- Je schrijft met blauwe of zwarte pen. Een potlood mag je alleen gebruiken voor een grafiek.
- Als je iets nodig hebt of er is wat aan de hand dan geef je de surveillant een teken door je vingers op te steken. In alle gevallen blijf je op je plaats zitten! (dus NIET zelf papier gaan halen!)
- Steek twee vingers op voor papier, drie als je naar het toilet moet en een vinger voor een andere vraag of het inleveren van je werk.
- Voor een leerling die (verlengd) examen doet met behulp van een laptop, geldt het volgende: De leerling gaat na afloop samen met de surveillant en de usb stick printen. In aanwezigheid van de leerling wordt er een print gemaakt op schoolpapier. De kandidaat ondertekent deze. De print wordt vervolgens in de map met het gemaakte examenwerk gestopt.

Tenslotte nog enkele tips:

Bedenk goed dat het de bedoeling van een examen is om te toetsen wat je weet, niet wat je niet weet. Blijf dus niet te lang bij een probleem stilstaan.

- Deel je tijd goed in. Bekijk de toets voor je begint zodat je weet hoe deze is opgebouwd. Je wordt gewaarschuwd op het moment dat de toets nog een half uur duurt en op het moment dat je nog een kwartier de tijd hebt.

- Lees de opgaven zeer zorgvuldig en denk goed na vóór je de vragen beantwoordt. Lees je antwoord na om te controleren of het een volledig antwoord is op de vraag. Werk eventueel eerst op klad, maar zorg dat je genoeg tijd overhoudt voor de uitwerking in het net. Ook het klad moet je inleveren; zeker als je niet helemaal klaar bent met je werk in het net.
- Bij de meerkeuzevragen: **ALTIJD** een antwoord aankruisen. Dus ook als je het antwoord op een vraag niet weet of in tijdnood komt.
- Voor je inlevert controleer je of je alle vragen hebt beantwoord, je naam overal op staat en je de blaadjes hebt genummerd.

Aanwijzingen bij het maken van een SE op de computer

- Start de computer op en log in met de inlognaam en het wachtwoord dat je krijgt van de surveillant.
- De surveillant geeft je een USB-stick. Stop deze in de computer.
- Start Word op en maak een document aan. Sla dit direct op op je USB-stick met de volgende bestandsnaam: voornaamachternaamklasvak (bijvoorbeeld: laurajansen11Bgeschiedenis).
- Je kunt nu beginnen met het maken van het SE maar sla je werk tussentijds regelmatig op.
- Laat via het menu Extra >> de woorden van de door jou geschreven tekst tellen en schrijf het aantal woorden onder je tekst (bijv. "256 woorden")
- Ga naar het blad invoegen>> koptekst en schrijf hier je naam, klas en het vak.
- Als je klaar bent met het SE sla je het bestand nog een keer op. Steek je vinger op om de surveillant te zeggen dat je klaar bent om te printen.
- Onderteken de geprinte versie en maak vervolgens de USB-stick helemaal leeg, lever deze weer in bij de surveillant en sluit de computer af.

Bijlage 3 Belangrijke data in het examenjaar 11 havo en vwo

dag	datum	klas 11
		klas 11
ma	12-02-18	1e stageweek
ma	19-02-18	2e stageweek
do	8-03-18	Stagepresentatie 19.30u in lokalen
di	13-03-18	rekentoets 3F: 11H (120 min: 11.00-13.00-13.30); 11V (120 min: 14.00-16.00-16.30) Conferentie, lessen vervallen >
do	15-03-18	rekentoets 3ER: dyscalculie leerlingen (08.30-11.00-11.30)> lessen voor andere leerlingen gaan door
ma	4-06-18	Toetsweek + rekentoetsen (geen lessen ma t/m do)
do	7-06-18	rekentoets 3ER leerlingen met dyscalculie (08.30-11.00-11.30), enkele leerlingen
vr	8-06-18	les volgens rooster
ma	25-06-18	11V alle SE-cijfer in Magister
di	26-06-18	11V deadline opgeven herkansingen PTA
wo	27-06-18	11V rooster herkansingen bekend eind van de middag
ma	2-07-18	11V Herkansingen PTA onderdelen: ma, di, wo (geen les); 11H alle PTA-cijfers in Magister
di	3-07-18	11V Herkansingen PTA onderdelen: (geen les);
wo	4-07-18	11V Herkansingen PTA onderdelen: (geen les); 11H deadline opgeven herkansingen PTA 9:00 uur
vr	6-07-18	11H rooster herkansingen bekend eind van de middag
wo	11-07-18	11H Herkansingen PTA onderdelen wo t/m vr
do	12-07-18	11H Herkansingen PTA
vr	13-07-18	11H Herkansingen PTA
ma	16-07-18	Afrondingsweek
di	17-07-18	PTA-cijfers in Magister
vr	20-07-18	Schoolsluiting 3 stromen

Bijlage 4 Toelichting bij de examendossier-resultaten Magister

Leerlingen en ouders kunnen de cijfers van het Examendossier raadplegen in het schooladministratie programma Magister. Leerlingen en ouders hebben ieder hun eigen toegang. Zij kunnen dus onafhankelijk van elkaar de examendossier-resultaten van zichzelf, c.q. van hun kind(eren), bekijken.

Vakdocenten registreren alle examendossier-resultaten per leerling in het programma voor cijfer- en examenbeheer. Alle deelresultaten en gemiddelden per vak staan vermeld op die bewuste pagina.

Toelichting.

Resultaten:

- Bij elk vak worden voor de vastgestelde SE 's (Schoolexamens) en PO's (Praktische Opdrachten) cijfers toegekend. Deelresultaten worden door de vakdocent op één decimaal vastgesteld. Daaruit wordt in de achterste kolom per vak een gewogen gemiddelde berekend.
- De eindresultaten van de HD's (Handelingsdelen) bij LO en LOB worden uitsluitend met **G**oed, **V**oldoende of **O**nvoldoende gewaardeerd.
- Bij een toets die niet gedaan werd en ook nooit is ingehaald, of een PO dat niet ingeleverd of afgerond is, wordt standaard **1,0** genoteerd. Dit beïnvloedt uiteraard het gemiddelde negatief.
- Voor deelname aan het Centraal Examen moet het Examendossier integraal zijn afgerond. Let op, alle handelingsdelen maken deel uit van dat Examendossier. Voor elk handelingsdeel dient aan het eind derhalve een '**V**' of een '**G**' genoteerd te zijn.
- In de achterste kolom staan de gemiddelden vermeld. De vakken die met een SE afsluiten, worden op een heel cijfer afgerond. Alle CE-vakken sluiten af met een gemiddelde op 1 decimaal.

